Cena egz. 80 Mk. Należytość pocztowa opłacona gotówką.
Nr. 49. Kraków, dnia 3 grudnia 1922. Rok X.

LUD KATOLICKI

NACZELNY ORGAN POLSKIEGO STRONNICTWA KATOLICKO-LUDOWEGO.

Kosztuje w Polsce na IV. kwartał 900 Mk.
W Ameryce na cały rok . . . 2 dolary
W Danii na cały rok . . . 10 koron
Telefon Nr. 3012.

TYGODNIK
poświęcony sprawom Ludu Katolickiego.
Wychodzi na każdą niedzielę.

Adres Redakcji i Administracji:
KRAKÓW, ULICA ŚW. FILIPA L. 17.
Ogłoszenia za jeden wiersz pet. 200 M. w tekście 300 M.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 140.258.

HASŁO NASZE: „KATOLICKA POLSKA!"

Pierwszy krok nowego Sejmu i Senatu

Dnia 12. listopada b. r. zakończył się okres wyborczy w Polsce. Przez podpisanie przez Naczelnika Państwa dekretu o zwołaniu Sejmu i Senatu na dzień 27 i 28 listopada, wstępujemy **w nowy okres życia państwowego**, w okres życia konstytucyjnego.

Pierwszym krokiem nowego Sejmu i Senatu, krokiem, którego oczekuje z naprężoną uwagą cała Polska, będzie wybór Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Podobnie jak nowy Sejm jest pierwszym Sejmem w wskrzeszonej Polsce, tak i nowo obrany Prezydent, będzie pierwszym w niej Prezydentem. Wybór ten, pierwszy ten czyn Sejmu i Senatu połączonych w Zgromadzenie Narodowe, wymaga dlatego wielkiej godności i rozwagi.

Minęło już 3 tygodnie od ogłoszenia wyniku wyborów do Sejmu i Senatu, a sprawa, kto będzie Prezydentem jest wciąż zagadką i tajemnicą, której przeniknąć trudno. Prezydenta wybiera Zgromadzenie Narodowe bezwzględną większością głosów, czyli w obecnym składzie Sejmu i Senatu 278 głosów. Ostatnie wybory doprowadziły do tego, **że ani prawica w Polsce ani lewica niema większości**, rozporządzają one mniej więcej równą ilością głosów, dlatego też o większości decydować będą mniejszości narodowe, gdzie one pójdą, tam i większość będzie.

Nasuwa się pytanie, czy jest dla Polski wskazaną rzeczą, by tak w wyborze Prezydenta, jakoteż w najważniejszych zagadnieniach naszych, religijnych, narodowych i państwowych, rozstrzygali żydzi, Niemcy i Rusini. Musi tu przemówić nasz honor, a co najważniejsze nasz interes narodowy. Musimy uniezależnić nasze życie państwowe od postronnych wpływów zagranicznych, od różnych Petruszewiczów, żydów i Niemców z Berlina, aby nie wrócić do czasów dawnych, w których państwa obce rządziły w Polsce jak u siebie w domu. Aby temu zapobiedz, posłowie i senatorowie katolicy Polacy powinni **nie dopuścić do tego, by mniejszości narodowe stały się języczkiem** u wagi, lecz powinni zadecydować z pełną świadomością o wyborze Prezydenta, stwierdzając przez to, że jeżeli bloki przy wyborach mogą mieć uzasadnienie, to w normalnem życiu państwowem uważane być muszą bloki jawne czy choćby ciche tylko jako jednolity front przeciw Narodowi polskiemu, który przecież jest jeszcze w Polsce gospodarzem u siebie.

Uświadomić sobie musimy i to, że przeżywamy jeszcze **okres zakładania fundamentów** pod budynek Rzeczypospolitej polskiej, które to fundamenty mają umożliwić pracę i rozwój przyszłym pokoleniom. Dla tego też posłowie i senatorowie Polacy, powinni tembardziej poczuwać się **do wielkiej odpowiedzialności** za wszelkie swoje czyny i postąpienia. W sprawach odnoszących się do dobra Ojczyzny, powinni iść razem, przenosząc jej dobro nad interes partji, a nie pracować łącznie ze zblokowanymi wrogami Polski nad Jej zgubą.

A przedewszystkiem powinni dobrze zacząć i ten pierwszy swój krok, pierwszy czyn, wybór Prezydenta pierwszego wolnej Polski powinni wykonać celowo, patrząc na sprawę wyłącznie z punktu dobra Ojczyzny.

W.

Sprawy polskie i zagranica.

Ostatnie posiedzenie Sejmu Ustawodawczego odbyło się 27 listopada. Marszałek Trąmpczyński wygłosił pożegnalne przemówienie do byłych posłów; po posiedzeniu odbył się raut, w którem wziął udział Naczelnik Państwa i posłowie nowego Sejmu i Senatorowie.

Otwarcie nowego Sejmu według programu rozpoczęło się we wtorek 28 listopada o godz. 10 rano uroczystą mszą św. w Katedrze Św. Jana. Popołudniu odbyło się ukonstytuowanie Sejmu i Senatu. Szczegóły doniesiemy w następnym numerze.

Wybory na Śląsku Opolskim odbyły się wybory do Sejmu pruskiego, do którego Polacy wybrali Ks. Wajdę proboszcza z Kielczy i rolnika Jana Baczewskiego z Olsztyna, zaś do sejmiku prowincjonalnego Ks. Wajdę, Adama Napieralskiego, redaktora „Katolika" w Bytomiu, Urbana Piontka rolnika z Rozmierki, Jana Affę budowniczego z Raciborza i Pawła Bronzla ławnika z Zabrza. Ponieważ ks. Wajda będzie posłem na Sejm pruski na jego miejsce do sejmiku prowincjonalnego wejdzie Stanisław Weber z Bytomia.

W Anglji odbyły się wybory rozpisane przez następcę L. Georgea Bonar Lawa. Wynik wyborów jest następujący: konserwatyści 346 mandatów, Partja Pracy 141, zwolennicy Asqitha 58, zwolennicy L. Georgea 57, niezależni i niezawiśli 17. Najsilniejszą więc grupą są w parlamencie konserwatyści.

W Niemczech nastąpiło przesilenie rządowe. Gabinet Dra Wirtha zapadł a misję utworzenia rządu otrzymał p. Cuno generalny dyrektor linji okrętowej Hamburg-Ameryka. Ciężkie położenie gospodarcze w

Niemczech daje się odczuć coraz bardziej Prasa niemiecka donosi o zaburzeniach głodowych w Nadrenji i innych częściach Rzeszy, które mają charakter groźny.

We Francji senat obradował nad dopuszczeniem kobiet do głosowania do parlamentu — lecz odłożono tę sprawę bez ostatecznego załatwienia.

W Turcji Kemal pasza po zwycięstwie nad Grekami zwołał Zgromadzenie Narodowe — które natychmiast zdetronizowało sułtana Mehmeda VI. i przejęto władzę najwyższą. Sułtan nie uznał tej uchwały, lecz nie czując się bezpiecznym w Konstantynopolu, wyjechał na angielskim krążowniku na wyspę Maltę. Według koranu sułtan traci władzę, jeśli szuka ochrony u niewiernych czyli w ten sposób przestało istnieć cesarstwo tureckie pod dynastją Osmanidów po 600 latach. Władzę duchowną nad Muzułmanami zwany Kalifat. Zgromadzenie Narodowe zostawiło przy dynastji Osmanidów wyłączając Mehmeda VI, który jednak nie poddał się i tej uchwale lecz wydał proklamację do wszystkich Muzułmanów w Indjach, aby poddali się jego władzy.— Czy ta proklamacja odniesie skutek zobaczymy.

W Austrji dzienniki stwierdzają poprawę stosunków finansowych co według nich zawdzięczać należy Ks. Dr. Seipiowi obecnemu kanclerzowi.

W Jugosławji nastąpi też rekonstrukcja rządu — gdyż opozycję zwiększy udział w Skupczynie Grupy posłów Słowackich, którzy przez 2 lata nie uczestniczyli w obradach. Jest możliwy upadek Gabinetu Pasicza.

Konferencja w Lozannie. W Szwajcarji w mieście Lozannie odbywa się konferencja w sprawie ostatecznego ustalenia granic i pokoju na Bałkanach. W konferencji biorą udział: Poincare, lord Curson, Mussolini oraz delegaci Jugosławji, Rumunji, Bułgarji i Grecji, Ameryka wysłała też swego przedstawiciela jako obserwatora. Polska delegata na konferencji nie ma.

Włochy. Mussolini przywódca faszystów obecny prezydent gabinetu włoskiego wygłosił w ostatnich dniach w parlamencie oświadczenie rządowe. Co do polityki wewnętrznej to chce ją oprzeć na pracy, oszczędności i dyscyplinie społecznej — a co do polityki zewnętrznej to poprowadzić ją w imię narodowego interesu, przestrzegając układów zawartych i ratyfikowanych.

Rada Naczelna S. K. L.

Prezydjum Zarządu Stronnictwa Kat.-Ludowego zwołuje Szanownych Członków **RADY NACZELNEJ** na posiedzenie które odbędzie się 11. grudnia b. r. tj. w poniedziałek o godz. 10 rano w Redakcji „Ludu Katolickiego“ w Krakowie ul. św. Filipa 17 z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu z ostatniego posiedzenia Rady Naczelnej.
2) Wybór Zarządu głównego.
3) Program organizacji wewnętrznej Stron
4) Stanowisko Klubu poselskiego S. K. L w Sejmie.
5) Sprawa „Redakcji Ludu Katolickiego“.
6) Wolne wnioski i interpelacje.

Pod adresem posłów katolicko-ludowych.

W pamiętnym dniu I-szego posiedzenia nowego Sejmu, zwracamy się członkowie S. K. L. do naszych posłów katolicko ludowych **z powitaniem i życzeniami.** Witamy Was, wybrańców polskiego ludu i to tej części ludu, która zgodnie z sumieniem katolickiem chce budować Polskę na niewzruszonych zasadach etyki Chrystusowej. Wybrani jesteście Panowie na posłów przez kwiat polskiego ludu. Dlatego mandaty Wasze są szczególnym, wyjątkowym zaszczytem. Niechaj pamięć o szlachetnym źródle Waszych mandatów. podnosi Was na duchu w chwilach trudnych w walce nierównej, a tak potrzebnej z żywiołami lewicy o naprawę gruntowną Rzeczypospolitej, zepchniętej na dno nędzy przez 3-chletnie rządy socjalistyczno-ludowcowe.

Czeka Was posłowie katolicko-ludowi **podwójna praca.** Jedna tam na wyżynach w Izbie Sejmowej, druga na dole wśród mas ludowych, łaknących światła i prawdy. I ta druga praca nad polityczną oświatą polskiego ludu, praca dźwigająca masy wyborcze na poziom uświadomionego obywatela, jest jedyną drogą do wyzwolenia naszego ludu z pod rozkładowych wpływów lewicy. Dopiero lud uświadomiony politycznie, zdający sobie sprawę z moralnej wartości poszczególnych partji sejmowych, odwróci się od demagogów i oszustów politycznych i pójdzie do urny wyborczej nie na rozkaz płatnego agitatora, ale rozporządzać będzie głosami swoimi jedynie pod wpływem zdrowego polskiego i katolickiego sumienia.

Tegoroczne wybory, w czasie których uderzyły na nasze Stronnictwo katolicko-ludowe dwie straszne potęgi finansowe i polityczne tj. prawica i lewica wykazały, że okręgi wyborcze w których oświata i organizacja katolicko-ludowa zapuściła korzenie oparły się skutecznie rozszalałej agitacji lewicowo-prawicowej podczas gdy 3 silne kluby centrowe zmiecione zostały z powierzchni życia politycznego li tylko dlatego, że zaniedbały pracy oświatowo-politycznej u dołu. Otóż w imię dobra naszej Ojczyzny, którą do potęgi i chwały może doprowadzić jedynie polityka oparta na etyce i prawdzie katolickiej życzymy Wam powodzenia w pracy oświatowej i organizacyjnej naszego Stronnictwa. Niechaj sztandar katolicko-ludowy pod Waszem przewodnictwem gromadzi koło siebie corocznie setki tysięcy naszych zwolenników, niechaj się da poznać ludowi we wszystkich dzielnicach Polski. **Tylko w Stronnictwie katolicko ludowem tkwią idee naprawdę demokratyczne odpowiadające potrzebom Polski nowoczesnej.** Ci, którzy szczerze przyłożą ręce do rozbudowy tego stronnictwa przysłużą się Ojczyźnie jak żołnierz na polu bitwy, albowiem przyczynią się pośrednio w niedalekiej przyszłości do rozgromienia najgroźniejszego nieprzyjaciela Polski katolickiej, jakim jest obóz lewicowy.

Białka, dn. 28 listopada 1922.

W imieniu wyborców katolicko-ludowych

Ks. J. M.

Jeszcze o kasach chorych.

Ustawa o Kasach chorych cierpi na to, na co cierpią wszystkie prawie nasze ustawy. Jest ona, tak jak wiele innych ustaw wynikiem chwilowego kompromisu i targów, załatwiona na prędce, a to odbija się teraz na jej wykonaniu. Ponieważ jest ona nieraz chaotycznie tłumaczoną, a wielu jej nie rozumie zupełnie, chcemy ją w krótkich słowach raz jeszcze wyjaśnić.

Otóż Sejm uchwalił ustawę o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby robotników i pracowników rolnych i leśnych służby domowej oraz chałupników i osób z nimi zatrudnionych. Ustawa ta **weszła w życie z dniem 1 stycz. 1921 r.** rozporządzeniem Ministra Pracy i opieki społecznej, z dn. 18 lipca 1920 r. Art. 3 tego rozporządzenia postanawia, że o ile Kasa chorych niema warunków, aby przejąć na siebie wykonanie tej ustawy w terminie oznaczonym, to może dana Kasa chorych starać się u Ministra Pracy i opieki społecznej o zgodę odsunięcia terminu ubezpieczenia na jeden rok od dnia ogłoszenia tejże ustawy t. j. od 18. lipca 1920 r. O ile więc Kasa chorych jakiegoś powiatu otrzymała zgodę Ministra Pracy i opieki społecznej na odsunięcie terminu ubezpieczenia na rok od dnia ogłoszenia, to w tym powiecie może ona ściągać opłaty dopiero od 18. lipca 1921 r. W powiatach, w których tego odroczenia nie było, Kasy chorych obowiązują od 1. stycznia 1921.

We wszystkich jednak powiatach, w gospodarstwach wiejskich, mogły Kasy chorych ściągać opłaty tylko do dnia 31 stycznia 1922 r. gdyż rozporządzeniem Ministra Pracy i opieki społecznej z 28. stycznia 1922 r. został odroczony wogóle obowiązek ubezpieczenia pracowników i robotników rolnych i leśnych oraz służby domowej w gospodarstwach wiejskich poniżej 75 ha. od 1. lutego 1922 r. do czasu zakreślonego art. 104. ustawy z dnia 19. maja 1920, czyli do 19 maja 1923 r.

W miastach Kasy chorych nie są odroczone i obowiązują.

Odroczenie to, nie odnosi się do ubezpieczenia od wypadków, tylko do ubezpieczenia od choroby, czyli do Kas chorych.

Również nie odnosi się to odroczenie do robotników i pracowników zatrudnionych na wsi w przedsiębiorstwach przemysłowo rolnych (gorzelnie, młyny, browary i t. p.) oraz w gospodach zajezdnych i szynkarskich.

Po wsiach więc nie mogą obecnie Kasy chorych w gospodarstwach poniżej 75 hektarów (t. j. około 150 morgów) opłat ściągać, a jeśli ściągają, to czynią to bezprawnie i są obowiązane do zwrotu bezprawnie ściągniętych wkładek.

———

Rachunek powyborczy

Skład wybranego obecnie Sejmu jest następujący : Prawica, czyli stronnictwa należące do Chrześć. Związku Jedoności Narodowej mają razem 163 posłów. Stronnictwo katolicko-ludowe, stojące w środku posłów 5, z grupy Skulskiego 1 poseł. Lewica podzielona na kilka grup piastowców, Wyzwolenie, socjalistów, enperowców i grupę Okonia 184 posłów, wreszcie mniejszości narodowe tj. żydzi, Niemcy i Rusini wraz z 2 komunistami 91 posłów.

Zmiany w składzie i sile stronnictw, są w zestawieniu z Sejmem poprzednim, wcale znaczne.

Chrześć. Związek Jedności Narodowej ma przyrost o 31 posłów, gdyż poprzednio trzy jego grupy, miały razem 132 posłów.

Stronnictwo katolicko-ludowe mimo tylu wrogów tak z lewicy jak i prawicy i mimo że je zwalczano kłamstwem, podłością i oszczerstwem, utrzymało swój stan posiadania, jaki miała przy poprzednich wyborach.

Grupa Skulskiego poniosła największe straty, prawie nie istnieje, z 45 posłów, został tylko jeden.

Zjednoczenie Mieszczańskie, które miało 11 posłów, przestało istnieć, również przestał istnieć Kl. P. Konst., który miał 17 posłów.

N. R. P. z 24 posłów zmalało do 16 posłów.

Grupa Stapińskiego z 10 posłów, ma jednego.

Straty ponieśli również piastowcy, zamiast 100 posłów mają 70. Straty te ponieśli głównie w b. Królestwie, skąd mieli poprzednio 40 posłów, a obecnie mają stamtąd tylko 18 posłów, gdyż już się tam na nich ludzie się poznali. W Małopolsce zachodniej mają piastowcy z przeszło 40 posłów tylko 26 z dodatkiem państwowym. Część strat odbili sobie piastowcy w Małopolsce wschodniej, gdzie uzyskali 16 posłów nie samymi tylko głosami polskimi, ale przy pomocy ruskich.

Wyzwolenie wzrosło z 24 posłów na 49.

Socjaliści wzrośli również z 35 posłów na 41.

A wreszcie zamiast dotychczasowych 10 żydów i 7 Niemców, ogromna liczba posłów narodowości obcych, bo aż 91, w czem około 50 żydów a około 12 niemieckich, reszta Rusini.

Ta wielka ilość posłów innych narodowości, przeważnie niechętnych polskości i państwu polskiemu, nadaje nowemu Sejmowi nowy wygląd i stawia stronnictwa polskie przed nowemi koniecznościami.

Ostateczny wynik wyborów do Sejmu i Senatu

Lista	Nr 1 (Piast)	posłów	70	senatorów	17
”	Nr 2 (Socj.)	”	41	”	7
”	Nr 3 (Wyzwol.)	”	49	”	8
”	Nr 5 (Komun.)	”	2	”	
”	Nr 6 (R. Lud.)	”	1	”	
”	Nr 7 (N. P. R.)	”	18	”	2
”	Nr 8 (Endecy)	”	163	”	51
”	Nr12 (K. L. i S.)	”	6	”	
”	Nr13 (Stap.)	”	1	”	
”	Nr15 (Okoń)	”	4	”	
”	Nr16 (Mniej. Nar.)	”	66	”	26
”	Nr17 (Sjoniści)	”	15		
”	Nr22 (Pol. Zj.)	”	1		
	S. R. Ch.	”	5		
	Pos. żyd.	”	2		

Razem posłów 444 senatorów 111

Do naszych Mężów Zaufania!

Wzywą się wszystkich naszych członków, zwolenników i sympatyków, aby nadsyłali nam szczegóły wszelkich nadużyć popełnionych przy wyborach.

Nacz. Sekretarjat S. K. L.
Kraków, Filipa 17.

Kupujcie 8% Pożyczkę Państwową

Stosunek Kościoła do Państwa.

I.

Każdy obywatel, zwłaszcza Polak-katolik, powinien zdawać sobie sprawę z tego, jaki ma być stosunek Kościoła do państwa i państwa do Kościoła. Od tego bowiem będzie zależało jego postępowanie, jako obywatela i katolika.

Słyszy się tu i ówdzie albo czyta w jakiej książce lub gazecie, że Kościół ma podlegać państwu i nie może praw swych wykonywać bez zezwolenia głowy państwa względnie parlamentu. Może też ktoś spotkać się ze zdaniem, że państwo ma wprost podlegać Kościołowi i że urzędy świeckie powinny zależeć od Papieża. Inni znów głoszą hasło rozdziału Kościoła od państwa, wołając: Wolny Kościół w wolnem państwie! Ci — a są to liberali — powiadają, że z Kościołem wcale liczyć się nie potrzeba, a najwyżej może ktoś tylko prywatnie wykonywać praktyki religijne. Nie brak wreszcie katolików liberalnych, którzy uznają Boskie pochodzenie Kościoła i nie odmawiają mu wolności, ale mówią, że nic ponadto Kościołowi się nie należy. Niech Kościół — według ich zdania — sam bez przymusu się rozwija i prawdą swoją do siebie pociąga, pomocy zaś państwa ani obrony mu nie potrzeba. Niech Kościół wśród równouprawnionych wyznań żyje i przyćmiewa je, jeśli potrafi, ale państwo wcale mu nie dopomoże.

Wobec tych różnych błędnych zapatrywań na stosunek Kościoła do państwa, niech nam będzie wolno przedstawić sprawę w należytem świetle, bez uprzedzeń i przekręcań samej rzeczy.

Przedewszystkiem stawiamy zasadę, opartą na Piśmie św., że wszelka władza pochodzi od Boga, a więc tak władza świecka, jak i kościelna. Lecz ustalić musimy, jaka zachodzi różnica między społecznością świecką (państwem) i kościelną i wyłożyć ich wzajemny stosunek.

Otóż Bóg podzielił pieczę o rodzaj ludzki między dwie władze: kościelną i świecką. Pierwsza z nich ma w zakresie sprawy Boże, druga — sprawy ludzkie. Obie są w swoim rodzaju najwyższe. Obie mają swoje własne zakresy działania, stosownie do swej natury, obie są wolne czyli niezależne w swoim porządku. Obie choć ostatecznie od Boga pochodzą i do Boga dążą, przez swój odmienny cel różnią się zupełnie i stąd pochodzi odróżnienie władzy obu społecznościom powierzonej.

Przypatrzmy się, jaki ma cel Kościół?

Najbliższym celem Kościoła jest uświęcać ludzi i prowadzić do szczęśliwości wiecznej. Na to otrzymał od Boga władzę nauczania, rządzenia i uświęcania ludzi. Do Kościoła więc należy wszystko, co się odnosi do zbawienia dusz, wszystko, co jest święte i religijne. Co w rzeczach ludzkich jest w jakikolwiek sposób święte, co do zbawienia dusz i czci Bożej należy, bądź jest ono takiem z natury swojej, bądź też za takie musi być uważane dla przyczyny, do której się odnosi, leży w zakresie władzy Kościoła. Inne zaś rzeczy, z zakresu świeckiego i politycznego, podlegają władzy świeckiej.

Które rzeczy z natury swojej są święte i do Kościoła należą?

Święte jest z natury swojej i do Kościoła należy głoszenie słowa Bożego, sprawowanie i udzielanie sakramentów, urządzanie nabożeństw, sąd o moralności czynów ludzkich i t. p.

Inne rzeczy z natury swojej są doczesne a świętemi się stają przez ich przeznaczenie do celu świętego i dlatego Kościołowi podlegają. Do tych należą: budynki i rzeczy ruchome służące do kultu Bożego, dobra do utrzymania sług Kościoła i urządzania nabożeństw.

Inne wreszcie rzeczy są mieszane, bo pod jednym względem mają charakter rzeczy świętych, pod innym względem mają charakter rzeczy świeckich. I tak małżeństwo jest zarówno kontraktem religijnym, jak i świeckim i stąd jako rzecz święta należy do Kościoła, jako rzecz świecka do — państwa.

Z tego cośmy powiedzieli, możemy już określić, jak daleko sięga zakres władzy kościelnej.

Wszystkie czyny ludzkie, nawet porządku politycznego i społecznego, pod pewnym względem, mianowicie jako podległe prawom obyczajów, podpadają pod zakres sumienia i Kościoła. Tak w sprawie pokoju i wojny Kościół ma prawo ustanawiać zasady etyczne, z których można osądzić, czy wojna jest sprawiedliwa, czy niesprawiedliwa. Co do głosowania przy wyborach Kościół może określić wzajemne obowiązki obywateli. Zarówno gdy chodzi o kontrakt pracy, może określać wzajemne obowiązki pracodawców i robotników, i t. d. Człowiek więc cały, jako taki, we wszystkich aktach życia nie tylko jednostkowego, lecz także obywatelskiego i społecznego, podlega Kościołowi, nie pod każdym jednak względem, lecz o ile działa moralnie albo moralnie działać powinien.

Jakiż jest cel władzy świeckiej (państwa)?

Najbliższym celem władzy świeckiej jest dbać o wspólny dobrobyt doczesny oby-

Prace przygotowawcze do ułożenia stosunku Kościoła do Państwa.

W ubiegłym tygodniu zebrały się w prezydjum rady Ministrów po długiej przerwie na wspólne posiedzenie komisja rządowa i komisja watykańska celem przeprowadzenia obrad w sprawie dóbr duchownych i poduchownych tudzież uposarzenia duchowieństwa katolickiego.

Z komisji watykańskiej zjawili się przewodniczący prymas kardynał Dalbor, kardynał Kakowski, ks. biskup Sapieha, arcybiskup Bilczewski, arcybiskup Teodorowicz, biskup łucko-żytomierski Dubowski, biskup podlaski Przeździecki, grecko-kat. prałat Wojnarowski, w imieniu biskupa Homyszyna, prowincjał Jezuitów oj. Sopuch, prowincjał Bernardynów ojciec Junik i Bazyljanin ojciec Kałysz.

W skład komisji rządowej wchodzili: minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego jako przewodniczący, ministrowie: Makowski, Narutowicz, Raczyński, Łopuszański, prezes Głównego urzędu ziemskiego p. Ludkiewicz, w imieniu chorego ministra skarbu dr. Zaczek i prezes Generalnej prokuratorji Bukowiecki, nadto referenci ministerjalni pp. Andrycz (spraw.zagr.) i Bogdański (wyz. i ośw. publ.)

Obrady zagaił przewodniczący komisji rządowej dr. Kumaniecki. Po stwierdzeniu pełnomocnictw przystąpiono do zasadniczej wymiany zdań na podstawie przygotowanego substratu i po stwierdzeniu, że stanowisko obu komisji zostało do siebie zasadniczo zbliżone, wybrano podkomisję, do której weszło po 5 członków, komisji watykańskiej i komisji rządowej.

Zadaniem tej subkomisji będzie przygotowanie ostatecznych wniosków na podstawie przygotowanego substratu wypracowanych projektów i zebranych materjałów, poczem będzie zwołane posiedzenie pełnej komisji. Na tem obrady zamknięto, obecnie zaś prace będą prowadzone w subkomisji.

Pokwitowanie składek wyborczych.

W okręgu wybor. 48 i 49 tj. przemyskim i samborskim.

Na skutek odezwy, wystosowanej do Księży z okręgu 48. i niektórych z okręgu 49., aby złożyli składki na wybory dla S. K. L. otrzymałem następujące ofiary:

Ks. Józef Foryś, proboszcz i dziekan w Haczowie 2000 mkp. Ks. Jan Paszkiewicz, prob. i dziekan w Czukwi 2000 mkp. Ks. Stanisław Okoński, prob. i dziekan w Birczy 2000 mkp. Ks. Józef Grygiel, prob. i dziekan w Radochońcach 5000 mkp. —

Ks. Mateusz Sos, prob i wice-dziekan w Targowiskach 1000 mkp, —

Ks. Antoni Rybka T. J. administrator parafii Starejwsi 1000 mkp. Ks. Stanisław Ziemba, prob., kanonik z Krosna 5000 m. Ks. Piotr Pięta, prob. w Lipnikach ad Mościska 10 000 m. — Zakład wychowawczy w Łomny, 11.000 m. — Ks. Jan Niemczyk prob. w Łączkach Jagiellońskich 5000 m. — Ks. Ernest Świątek, prob. w Odrzykoniu 1000 m. — Ks. Józef Cimurowicz, prob. w Bukowsku 2000 m. — Ks. Władyka, prob. w Przysietnicy 200 m. — Ks. Antoni Cząstka, katecheta w Drohowyżu ad Lwów 5000 m. — Ks. Jan Steliński, prob. w Dylągowej 200 m. — Ks Jan Wolski, prob. w Chyrowie 1000 m. — Ks. Szymon Korpak, prob. w Medyce 3000 m. — Ks. Antoni Dziurzyński, prob. w Bóbrce 1000 m. — Ks. Stanisław Głodowski, prob. w Bachórzu 1000 m. — Ks. Józef Rafa, prob. w Iwoniczu 5000 m. — Ks. Nowakiewicz i Tuleja w Domaradzu 500 m. — Razem otrzymałem składek od Księży 63.900 mkp. Pieniądze te i znacznie więcej od nich, zostały użyte na druk rozmaitych odezw i na agitację przedwyborczą w okręgu 48 i 49 za S. K. L. — Ziarno dobre, rzucone w ziemię za te pieniądze, wyda rychlej czy później owoc dobry. A może już i wydało, bo S.K.L. zwalczało silnie partję Stapińskiego i przyczyniło się w znacznej mierze do jej rozbicia, a partja ta szła pod hasłem Kościoła narodowego w Polsce.

Wszystkim szlachetnym Ofiarodawcom tą drogą składam serdeczną podziękę: „Bóg zapłać“. — Zapewne więcej byłoby ofiar napłynęło jeszcze na cel powyższy, ale kie-

wateli, z uwzględnieniem jednak celu ostatecznego ludzi. Zadaniem władzy świeckiej jest troska o wspólne dobro doczesne obywateli, Kościół zaś wprost i przedewszystkiem zabiega o ich dobro duchowe. Ponieważ człowiek nawet doczesnego szczęścia nie osiągnie bez dążenia do Boga, jako celu ostatecznego, państwo nie może lekceważyć i pomijać tego celu i tych rzeczy, które do niego prowadzą.

Państwo więc wprost może dla ochrony dobra publicznego określać ustawami prawa polityczne, społeczne i prywatne obywateli i sądami ich dochodzić. Może zabierać głos co do skutków cywilnych kontraktów, nawet małżeństwa. Może karać tych, co przekraczają prawa cywilne. Może nakładać konieczne podatki na potrzeby publiczne. Może popierać naukę i sztukę, może zabezpieczać wszystko, co jest potrzebne do obrony Ojczyzny, i td.

Ponieważ dobrobyt doczesny nie da się osiągnąć bez dobrych obyczajów i religji, państwo pośrednio ma prawo i obowiązek religję i dobre obyczaje popierać. Może i powinno dbać o wychowanie nie tylko oświatowe, ale także moralne młodzieży, uzupełniając to, czego rodzice dokonać nie mogą. Ma troszczyć się o popieranie cnót społecznych, szczególnie sprawiedliwości, słuszności, miłości, samozaparcia, a tępić błędy szczególnie te, które są przeciwne dobrym obyczajom i szkodzą rodzinie i społeczeństwu. Chociaż ma dbać najwięcej o zewnętrzne akty cnót, to wcale nie może pomijać wewnętrznych dypozycyj, bo te na zewnętrzny sposób działania bardzo wpływają. Cały więc człowiek zarówno państwu podlega, nie pod tym samym względem, co Kościołowi, lecz o ile społecznie działa. Dlatego między państwem i Kościołem konieczna jest pewna łączność czyli zgoda. Ani Kościół od państwa, ani państwo od Kościoła nie powinno być rozdzielone, lecz obie społeczności winny być połączone przyjaznem przymierzem, na wzór duszy i ciała.

Przecież władza obu społeczności rozciąga się na tych samych poddanych i obejmuje całego człowieka według duszy i ciała, choć pod różnym względem. Ponadto celem obu społeczności jest udoskonalenie tych samych ludzi, a to udoskonalenie należy wprost do państwa w rzeczach doczesnych, wprost do Kościoła w rzeczach duchowych i wiecznych. Stąd jasnem jest, że te władze, które są przeznaczone do troski o dobrobyt całkowity tych samych poddanych, winny być połączone przyjaznem przymierzem.

Władza świecka ma wprost i w pierwszym rzędzie mieć na oku doczesne dobro obywateli, ale może ona pomóc im także do osiągnięcia szczęśliwości wiecznej, wydając najlepsze prawa, zachowując pokój i zgodę między obywatelami, ułatwiając wykonywanie praktyk religijnych i tp.

Z drugiej strony Kościół, choć w pierwszym rzędzie ma na celu zbawienie dusz wiele przynosi państwu korzyści, nakazując ścisłe zachowanie praw także świeckich, dbając o dobre obyczaje, popierając cnoty społeczne.

Tych skutków nie dałoby się na stałe osiągnąć, gdyby obie społeczności nawzajem się nie zjednoczyły dla zapewnienia dobrobytu obywatelom. W przeciwnym razie powstałyby smutne spory a nie rzadko człowiek byłby w kłopocie, co ma czynić, gdy obie społeczności przeciwne prawo wydały.

Do zgody Kościoła i państwa potrzebnem jest, aby prawa obu społeczności były zachowane i nietknięte. Choć w teorji wszystkie czyny ludzkie odnoszą się do obu społeczności, to jednak niektóre mają więcej cel duchowy, inne doczesny.

W rzeczach bezpośrednio duchowych, jak szafowanie Sakramentów, głosz nie słowa Bożego i td., Kościół wykonuje wyłączną władzę. Te bowiem, choć i do dobra doczesnego się przyczyniają, właściwie są świętemi i są Kościołowi powierzone.

W rzeczach wprost świeckich, jak naprz. sprawy polityczne i społeczne, państwo jest władzą najwyższą. Chociaż to wszystko podlega prawom moralnym, państwo ma w tym względzie słuszny sąd wydawać. Kościół w tych sprawach nie interwenjuje, chyba że otwarcie sprawiedliwość jest naruszona.

W rzeczach mieszanych, które tyczą się dobra duchowego i doczesnego obywateli, państwo nie może wydawać praw na własną rękę bez porozumienia się z Kościołem i przeciw jego dobru.

W razie sporu, gdy dobro jednej społeczności sprzeciwia się dobru drugiej społeczności, ta społeczność ma ustąpić, która z natury swej jest niższa, więc państwo. Stanowisko obu społeczności mierzy sie ich celem i ta społeczność jest wyższa, której cel jest wyższy. A cel Kościoła bezpośredni — to dobro duchowe i wieczne, cel społeczności świeckiej — to dobro doczesne; to ostatnie z pewnością jest mniejsze niż dobro wieczne. Byłoby więc sprzecznością przeszkadzać osiągnięciu celu duchowego ze względu na cel doczesny.

Sam rozum powiada, że dobro materjalne i doczesne ma być podporządkowane dobru duchownemu; tak ma być i w społeczeństwie. A więc w razie konfliktu, ta społeczność ma ustąpić, która ma mniejsze dobro na celu.

W praktyce tego rodzaju różnice bywają często rozwiązywane przez wzajemne koncesje albo konkordaty.

(Ciąg dalszy nastąpi)

dy rozszerzono plotkę, że łączymy się z żydami, składki przestały napływać, a nawet zaczęto nam okazywać niechęć, a może nawet niejeden ze szlachetnych Ofiarodawców odwrócił się skutkiem tego od naszego Stronnictwa, Ta plotka stała się w znacznej mierze przyczyną naszej klęski w dyecezji przemyskiej. — Nadto szerzen a o naszem stronnictwie innych kłamstw i oszustw przez N D. przyprawiły nas o klęskę w okręgach czeszowskim, przemyskim i samborskim. Nie wątpimy jednakże, że idea katolicko-ludowa rychlej czy później zwycięży.

Przemyśl 15. listopada r. 1922,

Ks. Dr. Kazimierz Kotula.

Co pisze lud.

Brzesko (Małopolska)

Skończyła się kampanja wyborcza; odetchnęliśmy swobodnie i cieszymy się ze zwycięstwa, odniesionego przy wyborach, bośmy wyprowadzili na posła naszego kandydata, ks. prof. Dr. Czuja. Musieliśmy tak tu, jak w całym okręgu stoczyć bój z przemocą. Oprócz piastowców i różnych innych mniejszych list, wyłoniła się lekkomyślna kandydatura pp. Götza i Tertila.

Pachołkowie i lizunie tych dwóch austrjackich polityków zastosowali metody austrjackie, to znaczy p r z e k u p s t w o.

A więc tacy panowie, jak rusin Bryliński, niejaki Jankowski, exorganista Osiński i tp. „robili“ politykę, deprawując i demoralizując ludzi. Okocim naraz wezbrał miłosierdziem; i w pieniądzach i w naturze płacono za głosy, a jeszcze więcej obiecywano: budowę Kościołów i kaplic, bóżnic, fabryk i t. p; lały się franki i odchodziła kiełbasa wyborcza.

No i kupiono kilka tysięcy głosów za pieniądze p. Götza i innych obszarników, którzy się w tym celu opodatkowali. Przynajmniej połowa tych głosów kupionych powinna była paść na nr. 12 — a tak poszła na marne, czyli kandydatura p. Götza zaszkodziła stronnictwu centrowemu. Lewicy nie zaszkodziła, bo piastowcy pieniądze brali, a głosowali po swojemu. Nie udało się też okocimskim politykom „rozbić“ żydów, bo właśnie dzięki tej haniebnej robocie żydzi się połączyli i szli ławą na jedną listę.

Sposoby austrjackie zawiodły sromotnie; przekupstwo mimo olbrzymiej potęgi finansowej celu nie dopięło.

W Brzesku dwóch mężów się wsławiło głównie robieniem okocimskiej polityki, to jest: Dr. B r z e s k i, komisarz rządowy i mieszczanin S o j a F r a n c i s z e k. Panowie ci zaprzedali się Okocimowi i mimo, iż początkowo oświadczali się za listą za listą nr. 12., stanęli na usługi austrjackich polityków.

Dr. Brzeski nadużywał swego urzędu komisarza i zmuszał tak Polaków, jak i żydów do oświadczania się za kandydaturą Götza, a teraz po klęsce, skompromitowany, grzebie się jeszcze bardziej, bo odmawia ludziom pomocy lekarskiej, o czem się dowie Izba lekarska. Wogóle polityką swą mizerną i haniebną Dr. Brzeski podkopał się na zawsze w opinji miasta i okolicy i powinien wycofać się czemprędzej z polityki miejskiej.

Najpotężniejszym okazał się Soja, który zdradził S. K. L. agitował wśród tutejszych masarzy, a w dzień wyborów w lokalu wyborczym wyrywał ludziom kartki z 12, a wtykał 26, za co będzie odpowiadał ciężko przed sądem. Człowiek ten stary i zamożny, a bezdzietny złakomił się na okocimską pamułę. Jedni powiadają iż dostał miljon, drudzy zaś, że mu obiecano grobowiec na cmentarzu.

Mimo wielu pokus w postaci pieniędzy, węgla, drzewa, piwa i t. p. Brzesko trzymało się twardo — a najbardziej najbiedniejsi. Cześć Wam za to, Mieszczanie brzescy! Część masarzy i urzędników poszła na wętkę okocimską i Ci teraz chodzą zasromani, iż sprzedawali przekonanie za marną misę soczewicy, za marny ochłap, jaki raczył spaść z brody kapitalisty. Na przyszłość nauczka. —

B. M.

Trzemesna obok Tarnowa.

W niedzielę dnia 8. paźdz. wieczorem odwiedził naszą wioskę poseł Dr. Matakiewicz i ks. Fortuna z Tuchowa, biorąc udział na wiecu w domu Jakuba Kruczka. Pomimo ulewy nie brakło na wiecu z mężczyzn i kobiet nikogo ze wsi, kto przekroczył 21 rok, a prócz tych było mnóstwo ludzi ze wsi sąsiednich, jak Łękawicy, Galji, Karwodźy i t. d. Powołano na przewodniczącego Jakóba Kruczka, na zastępcę Mitęrę Jana z Łękawicy, sekretarzował Orszula. W zagajeniu powitał przybyłych Jakób Kruczek i jako przewodniczący udzielił głosu Dr. Matakiewiczowi. Pan poseł skreślił dokładnie pracę Sejmu przez 4 lata, oraz wykazał stosunek Stronnictwa katolicko-ludowego do innych stronnictw i do rządu. Następnie zabrał głos ks. Fortuna, podając w przeszło godzinnej mowie ideę tego stronnictwa jego powstanie i politykę. Po referatach wywiązała się obszerna dyskusja, w której zabierali głos: Orszula Jakób, Kruczek, Jan Kruczek, Bazyk Marja, Czarnik Wojciech, Budzik Wojciech, i wielu innych, a Dr. Matakiewicz na każde zapytania dawał wyjaśnienia. Wiec trwał przeszło 3 godziny. Wyborcy orzekli jednomyślnie wszyscy pełne votum zaufania dla posłów Stron-

nictwa katolicko-ludowego i opowiedzieli się, że w dniu głosowania wszyscy oddadzą głosy na listę Nr. 12, a na żadną inną. Podziękowali przybyłym za wszystko i w podniosłym nastroju rozeszli się do domów.

Kruczek. Mitera. Orszul.

KRONIKA.

Miljonówka. Na ostatniem ciągnieniu miljonówki wygrana padła na Nr. 4.583.980, sprzedany w Łodzi.

Pomoc Ojca św. dla Rosji Ojciec św. ofiarował miljon lirów na środki lecznicze dla walki z epidemjami w Rosji. Pieniądze te doręczone sostały przedstawicielowi rosyjskiego Czerwonego Krzyża we Włoszech.

Zwolnienie rocznika 1900. Niektóre pułki już otrzymały rozporządzenie zwolnienia rocznika 1900 w listopadzie. Zwolnieniu podlegają ci żołnierze z tego rocznika, którzy już ukończyli służbę dwuletnią. Natochmiast ci, których później wzięto do wojska, a przeto jeszcze nie ukończyli tego okresu służby, pozostają nadal w wojsku. Wielu z tych, którzy mają być zwolnieni, a mieszkają w innych miastach, otrzymuje urlop na wyjazd do domu w celu sprowadzenia cywilnej odzieży.

Podatek od zapałek. Izba skarbowa donosi: Począwszy od dnia 18 list. br. został podatek od zapałek tak podwyższony, iż cena sprzedażna opasek podatkowych na zapałki łącznie z kosztami ich sporządzenia wynosi 6.100 Mk. za 1000 sztuk Dodatkowemu podatkowi od zapałek w wysokości po 4 Mk. od 1 pudełeczka podlegają zapasy przekraczające 100 pudełeczek normalnych, (o zawartości nie więcej, jak 60 zapałek) względnie przekraczające 20 książeczek, (o zawartości nie więcej, jak 25 zapałek). Kto zatem w dniu 18 listopada 1922 posiadał zapas zapałek przekraczający powyższe ilości, obowiązany był w ciągu 8 dni, tj. do 25 list. 1922 zgłosić ten zapas do dodatkowego opodatkowania w najbliższym oddziele kontroli skarbowej.

Górnicy do Francji. Górnicy, chcący wyjechać na zarobki do Francji, mogą się zgłaszać w Oświęcimiu, (Małopolska,) barak 36, gdzie się odbywają zapisy i gdzie się udziela bliższych informacji w tej sprawie. W Oświęcimiu urzęduje misja francuska. Tylko silni i zdrowi górnicy mogą liczyć na przyjęcie.

Szkoła rolnicza lud. żeńska w Albigowej ogłasza iż wpisy na 11 mieś. kurs gospodarczy od 15. I. 1923 — 15. XII. 1923, już się rozpoczęły. Zgłoszenia przyjmuje kierownictwo szkoły. Przyjęte być mogą uczennice po ukończeniu 15 roku życia i szkoły powszechnej.

Bliższych informacji udziela kierownictwo szkoły za przesłaniem znaczka poczt. za 100 Mp.

Wyjaśnienie. Na zapytanie skierowane do nas, kto umieścił w „Ludzie katolickim“ z dnia 29. października b. r. notatkę p. t. „Oszczerstwo rzucone na Polskie Centrum“, odpowiadamy, że notatkę tę umieściła sama Redakja od siebie, gdyż otrzymała od księży z djecezji przemyskiej kilka wspomnianych poufnych komunikatów.

Nowa podwyżka taryfy pocztowej. Ministerstwo poczt i telegrafów donosi, że z dniem 1 grudnia nastąpi podwyższenie opłat od przesyłek pocztowych, a to od wagi do 1 kg. 200 marek, do 5 kg. 800 marek, 10 kg. 1700 marek, 15 kg. 2600 marek, do 20 kg. 3200 marek. Równocześnie nastąpi podwyższenie opłaty przy wartości paczki do 30000 marek podanej w wartości o 200 marek, ponad 30.000 marek o 1000 marek. Wreszcie podwyższy się składowe od paczek za każdy dzień zwłoki o 100 marek.

Ustalenie podatków wedle stanu waluty. W administracji podatków w ministerstwie skarbu dokonywane są nad prace ustaleniem zasad dostosowania podatków do każdorazowego stanu waluty. Ustalono, że ustalenie podatków będzie się odbywać co kwartał albo co pół roku, według wartości rynkowej zboża, mającej stanowić miernik wartości i odpowiednio do tej wartości będzie zmieniana wysokość podatków. Ponieważ wpłaty podatków wpływają bardzo powoli, ministerstwo skarbu opracowuje specjalną ustawę, dotyczącą odsetek i kar za zwłokę, oraz kosztów egzekucyjnych, które dla opornych płatników będą bardzo wysokie.

Budżet na rok 1923. W ministerstwie skarbu rozpoczęto nad pracę budżetem na rok 1923. Budżet będzie w grudniu Sejmowi przedłożony do zatwierdzenia.

Posyłki pocztowe do Ameryki. Ministerstwo poczt i telegrafów komunikuje: Z dniem 1 grudnia b. r. podjęty zostaje ruch paczkowy do wagi 10 kg. ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki północnej.

Ile osób głosowało w Polsce? „Rzeczpospolita“ oblicza, że na całym obszarze Rzeczypospolitej **było uprawnionych do głosowania 13,109.739 osób,** z tego 5,574.434 w Kongresówce, 415.477 na Pomorzu, 926.560 w Poznańskiem, 652.939 na Śląsku, 3,572.640 w Małopolsce i 1.967.137 w województwach wschodnich. **Z tego stanęło do głosowania 8,819.155.** Udział głosujących w stosunku do uprawnionych wynosił w całem państwie **średnio 67** proc. Najmocniejszy był udział w Poznańskiem bo 88 proc., na Pomorzu 82 proc., w Kongresówce 78 proc., w województwach wschodnich 56 proc., na Śląsku 54 proc., **w Małopolsce 51** proc.

Udział Polski w Banku Austro-węgierskim. Z tytułu udziału Polski w zapasach Banku austjacko-węgierskiego, a wynoszącego 18 miljonów koron złotych, otrzymała Polska już $7^1/_4$ miljona, po części w gmachach rządowych, po części w gotówce. Na poczet reszty ma Polska otrzymać teraz dalszych 7 miljonów 300 tysięcy koron złotych, do czego jednak potrzebne jest poprzednie ratyfikowanie przez Polskę zasad nowej likwidacji Banku austjacko-węgierskiego, ustalonych przez państwa sukcesyjne w dniu 14 marca b.r.

Na dalekim Wschodzie. „Tygodnik Polski“ (wychodzący w Charbinie) w N-rze 24 z dnia 24 września podaje następującą wiadomość:

Kongregacja de propaganda fide wydała rozporządzenie, mocą którego cała Syberja od Władywostoku aż do Czelabińska została wyłączona z Archidjecezji Mohylowskiej i zamienioną na osobny Wikarjat apostolski. Siedzibą biskupa będzie Władywostok. Do tego nowego wikarjatu apostolskiego włączono parafię w Charbinie razem z kościołami filjalnymi w Chojławce, Mandżurji i kaplicę w Imiaupo.

Wobec tego, że społeczeństwo polskie kraju patrzy na to obojętnie, a rząd polski zupełnie się nie interesuje tą kwestją i nie przywiązuje do tego żadnej wagi, będzie mianowany biskupem prawdopodobnie Flamandczyk lub Niemiec umiejący mówić po polsku.

Gwałty i nadużycia wyborcze. Dzienniki przynoszą alarmujące wiadomości z kresów o szeregu nadużyć przy wyborach. Blok mniejszości przekupił wielu sołtysów, sterroryzowali wyborców groźbami kar i podpalania opornych. W okręgu Kowelskim i Łuckim bojówka 16-stki wyłamała drzwi lokalów wyborczych, gdzie głosowano gwałtem do 5-tej rano. Skargi podobne napływają ze wszystkich obwodów. Blok mniejszości rozwinął na kresach zaciekłą kampanję, często o charakterze antypaństwowym. Rozporządzał on niebywałą kwotą na agitację dochodzącą do 500 miljonów m. Obliczenia wykazują więcej głosów niż uprawnionych do głosowania. Dokonano już całego szeregu aresztowań na tle nadużyć wyborczych. Rząd prowadzi w tej sprawie śledztwo.

Produkcja fabryk tytoniu w Polsce. Ogólna ilość surowca tytoniowego, przerabianego rocznie w krajowych fabrykach wynosi 12 miljonów kilogramów, z czego 6 i pół miljona przerabianych jest w fabrykach prywatnych, reszta w rządowych. Roczna produkcja gotowych wyrobów w fabrykach rządowych wynosi 3 miljardy sztuk papierosów, dwa miljony 669 kilogramów tytoniu, oraz dwadzieścia miljonów sztuk cygar. Produkcja fabryk prywatnych jest następująca: pięć miljonów sztuk papierosów, zgóra trzy miljony kg. tytoniu, 80 miljonów cygar, oraz 80 tysięcy kilogramów tabaki.

Wyrok w sprawie Fedaka. W sobotę 18 listopada zapadł nareszcie wyrok w sprawie Fedaka, która toczyła się przed sądem we Lwowie zgórą trzy tygodnie. Fedak, dokonał we wrześniu roku zeszłego zamachu na bawiącego wówczas we Lwowie Naczelnika państwa i na towarzyszącego mu wojewodę lwowskiego Grabowskiego, którego zranił dwoma wystrzałami z rewolweru. Pomimo wszystkich wykrętów samego Fedaka i obrońców, którzy chcieli go koniecznie usprawiedliwić, sąd przysięgłych uznał go za winnego i skazał go na 6 lat ciężkiego więzienia. Z dwunastu zaś innych oskarżonych o spółudział w zbrodni siedmiu sąd uniewinnił, pozostałych zaś skazał: Sztyka — na półtora roku, a Palijewa, Matczuka, Jeremijczuka i Zyblikiewicza — każdego na półtrzecia roku ciężkiego więzienia. Wszystkim jednak zaliczono czas, który już spędzili w więzieniu od rozpoczęcia sprawy.

Śmierć za bandytyzm. Z Przemyśla donoszą: W ostatnich dniach odbywała się przed doraźnym sądem wojskowym rozprawa przeciw dwom herszom bandy zbójeckiej, grasującej od szeregu miesięcy w pow. łańcuckim, Santule i Mordzie. Obaj oskarżeni skazani zostali na karę śmierci przez rozstrzelanie. Wyrok miał być wykonany zaraz.

Największa bryła złota wykopana w Ameryce. Niedawno wykopano w Kalifornji kawał czystego złota wagi pięciu funtów.

Znaleźli go dwaj robotnicy, zajęci jako górnicy w jednej z tamtejszych kopalni. Za drogocenną bryłę ofiarowano im 375 funtów szterl.

Zawartość złota nie przedstawiała większej wartości.

Znalazł się jednak kolekcjonista, który ofiarował znalazcom 1000 funtów, chcąc nabyć złom jako osobliwość dotąd w Ameryce nieznane. Zaznaczyć mianowicie należy, że znaleziony kawał złota jest największym jaki udało się wykopać w Ameryce.

Gdzieindziej jednak znajdywano poprzednio okazy daleko przewyższające wartością i rozmiarami „wykopalisko“ Amerykanów. Tak naprzykład w Afryce południowej wykopano kawał złota, ważący dziesięć funtów. Rekord dzierży jednakże Australja. W słynnych złoto-nośnych polach Ballart przed kilku laty znaleziono przed kilku laty

znaleziono sztabę złota wagi ni mniej ni więcej tylko 20 funtów. Był to spory kawał żółtego metalu, który trzeba było podnosić obiema rękoma i za który otrzymano tysiąc pięćset funtów szterlingów.— Godne zazdrości odkrycie!

Towarzystwo zagród dla inwalidów przeniosło w ostatnich dniach swoją centralę z Krakowa do Lwowa. Biura centrali, których kierownictwo objął b. wiceprez. Rady szkolnej kraj. Dębowski, mieszczą się w b. gmachu sejmowym. W Krakowie opiekę nad sprawami Tow. zagród dla inwalidów objął st. radca magistr. p. Kubalski.

O dokładne adresy na paczkach z Ameryki. Przy sposobności wszelkiego rodzaju dochodzeń stwierdzono, iż z liczby paczek, nadawanych w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i w Kanadzie do odbiorców w Polsce bardzo znaczny odsetek nie może być doręczony adresatom jedynie z tego powodu, że nadawcy paczek zaopatrują je w zupełnie niewyraźne i nieczytelne adresy, względnie przekręcają nazwy urzędów oddawczych.

Wobec takiego stanu rzeczy Ministerstwo Poczt i Telegr. zwraca się do odbiorców paczek z prośbą, by we własnym interesie wpłynęli na nadawców paczek, ażeby ci na wysłanych do Polski paczkach, wypisywali adresy wyraźnie, w szczególności zaś dokładnie podawali nazwę urzędu pocztowego, z którego paczka ma być wydana adresatowi.

Straszny wypadek. W ubiegłym tygodniu, w majątku Maliszewo, na Pomorzu 12 letni synek włościanina Cichockiego, przechodząc przez podwórzę tegoż folwarku około godz. 10 wieczorem, został napadnięty przez zgraję psów dworskich które go tak poszarpały, iż skonał wskutek odniesionych ran nazajutrz.

Sprawę skierowano do prokuratorji

Ujęcie bandytów. Z Łańcuta donoszą: Od kilku dni grasowała w tutejszym powiecie banda zbójecka, która wreszcie wpadła w sidła policyjne. W ręce tejże dostało się sześciu bandytów, a to dwóch głównych, Szantula i Murdza, którzy są dezerterami. Obu ich, którym udowodniono 11 napadów morderczych i rabunkowych, odstawiono do sądu wojskowego w Przemyślu, gdzie obaj staną przed sądem doraźnym. Czterej inni złapani bandyci są niepełnoletni, więc tych oddano sądowi w Rzeszowie. Przy aresztowanych znaleziono 4 karabiny 2 rewolwery i wiele drogiej biżuterji.

Podwyższenie podatku od piwa. Rozporządzeniem Rady Ministrów, które będzie wkrótce ogłoszone w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej, podwyższono z mocą obowiązującą od dnia 1 listopada 1922 podatek spożywczy od piwa, pobierany od hektolitra i od każdego stopnia ekstraktu, brzeczki piwnej, (stopnia hektolitrowego ekstratu) jak następuje: a) dla browarów produkujących do 10.000 hl. na 460 mk., b) dla browarów produkujących do 30.000 hl. na 470 mk., c) dla browarów produkujących do 50.000 hl. na 480 mk., d) dla browarów produkujących do 70.000 hl. na 490 mk., e) dla browarów produkujących ponad 70.000 hl. na 500 mk. Zarazem zarządzono opodatkowanie zapasów brzeczki piwnej, które przeprowadziła Kontrola skarbowa

Ludność Rosji. Według ostatnich wykazów statystycznych, ludność całej federacji sowieckiej, łącznie z republiką Dalekiego Wschodu liczy 131 miljonów ludzi. Ludność Moskwy wynosi 1,700.009, nie licząc dzieci do lat 14-tu.

Ograbienie misji włoskiej w Rosji. Dzienniki włoskie przynoszą wiadomość z Moskwy, że delegacja włoska jadąc z Moskwy do Odessy, została w dniu 13 listopada, gdy pociąg znajdował się w otwartem polu, napadniętą przez rabusiów. Kiedy rabusie wpadli do przedziału, w którym znajdowała się delegacja, rosyjski komisarz ludowy, który towarzyszył delegacyi, strzelił z pistoletu, a następnie wyskoczył z jadącego pociągu. Członkowie delegacji zostali przez rabusiów pobici kolbami, a następnie obrabowani ze złotych zegarków i z czeków opiewających na liry włoskie.

Pięciolecie rządów sowieckich. W bolszewickiej Rosji obchodzono w ostatnich dniach uroczyście rocznicę objęcia rządów przez sowiety. Gazety sowieckie wydały z tej okazji numery jubileuszowe. Pod hasłami zamieszczono życzenia Lenina, aby „w następnem pięcioleciu Sowrosja drogą pokojową zawojowała więcej, niż w ubiegłym pięcioleciu zbrojną ręką“.

Katastrofa w kopalni węgla. Jak donoszą z miejscowości Spangiar w północnoamerykańskim stanie Pensylwania, katastrofa w tamtejszej kopalni węgla przybrała wielkie rozmiary. Dotychczas wydobyto 63 trupów, oraz 32 rannych robotników w kopalni Roilly. Brak jeszcze 15 robotników.

Karabin-browning. Jak donoszą z Ogden, w stanie Utah, John Browning, słynny wynalazca rewolwerów noszących jego nazwisko, wykończył właśnie model karabinu, mającego przewyższać pod względem donośności i siły przenikającej jego kuli wszelkie inne karabiny wojskowe, dotychczas istniejące. Wielką zaletą tego nowego karabinu ma być prostota jego budowy.

Skazanie Bandyty na Śmierć. W sądzie okręgowym w Łodzi odbyła się rozprawa przeciwko znanemu bandycie Goralskiemu. Bandyta skazany został postępowaniem doraźnem na śmierć.

Wyrok w procesie Fedorowicza. W tych dniach zakończyła się sześciodniowa rozprawa przeciw Włodzimierzowi Fedorowiczowi, byłemu majorowi 1. pułku austr. ułanów a potem majorowi armji ukraińskiej w okresie inwazji Małopolski Wschodniej w roku 1918 i 1919. Oskarżonemu o zbrodnię morderstwa, zbrodnię gwałtu publicznego zagrożoną karą śmierci, zbrodnię gwałtu publicznego zagrożoną karą więzienia, oraz o współudział w kradzieży. Zbrodni tych dopuścił się oskarżony jako komendant wojsk ukraińskiej w Mikulińcach koło Tarnopola na żołnierzach Polakach, służących w wojsku austryjackiem, a wracających w r. 1918 z rosji do Zachodniej Małopolski, i na mieszkańcach Mikuliniec przy sposobności pogromu wspomnianych żołnierzy.

Prokurator wniósł karę śmierci, trybunał natomiast zamienił ją na karę 15 lat ciężkiego więzienia z uwzględnieniem ustawy o amnestji.

Złote dukaty Czeskie. Według projektów ministerjum finansów w najbliższym czasie puszczone w obieg nowe metalowe korony czeskie. W najbliższym czasie również mennica państwowa w Kromieryżu rozpocznie bicie dukatów złotych, na razie na rachunek prywatny, z dostarczonego przez klientów złota.

Giełda pieniężna

z dnia 24 listopada

Dolary 16.050 Mk, franki franc. 1145 Mk. franki szwajc. 3000 Mk, funty szterling. 71.900 Mk. marki niemieckie 2. Mk. 35 fen, korony austr. 20 fen, korony czesko-słow 509 mk, korony węg. 6 Mk. 50 fen., liry włoskie 740 Mk.

Humor i satyra.

Przy zawieraniu przymierza endeków z piastowcami.

Grabski i Witos: A czego chcesz tu żydzie?

Żyd: Ny, ja sze chczałem tylko zapitacz, czy panowie zrobiali większoszcz, bo jak panowie ją zrobiom, to i my mniejszocz, za winagrodzeniem przejdziemy do więszoszczy narodowej.

(Djabeł.)

---

13. CZERWCA 1915 POD ROKITNĄ.

Na las zjeżonych przed sobą bagnetów
Zwichrzona chmura jakby gromem spada
To pędzi burza, — wiekowych odwetów
Przekazywana z dziada i pradziada —

Krew pali mózgi — w oczach błyskawica —
Rumak ognisty w galopie ponosi
— Śmierć się raduje — zimna — bladolica —
Plon dziś obfity na swym łanie skosi!

Już stratowali pierwsze wroga roty
Skłębione ciała w kurzawie się wiją
— A ponad wszystkiem promień słońca złoty
— Tym co umarli — tym co jeszcze żyją.

Zgrzyt karabinów — pękają szrapnele
A ciężkie działa gdzieś w oddali wyją
Pokosem się ścielą szarawe szynele
A oni pędzą — — — i biją!

Lecz z zapaleńców zwartego szeregu
Kogoś co chwila braknie znów ubywa —
A im nie zwolnić śmiertelnego biegu
Choć krew serdeczna — upływa!

Padają gęsto — Polski Bohaterzy —
Krew purpurowa obcą ziemię rosi
Ale w zwycięstwo ufna dusza wierzy!

Ciężko na rękach ranny się podnosi
I konające dwie wierne źrenice
Śle towarzyszom po krwawej równinie
Jako umarłych święcone gromnice
Tam w dal gdzie w prochu drugi szwadron [ginie —
— dopada — siecze — już za trzecią fosą!
Ostatnia garstka obejmuje pole
Szable skry sieją i srebrem migocą
Głowom ułańskim — cudne aureole!

„Więc poszli naprzód! Już maleją — nikną —
„Na wieczną drogę wizya mnie kołysze —
„Konam — lecz oni „zwycięstwo“ okrzykną
Czemuż o Panie ja go nie usłyszę?!

— — — — — —

Na wiejskim cmentarzu samotne kurhany
— Brzozy zaszumią — I lilje zakwitną —
Żar krwi młodzieńczej tak chętnie rozlany
Da nieśmiertelność szarzy pod Rokitną

Michalina Janoszanka

Wydawca: Spółka wydawnicza „Lud katolicki“ Stow. zarej. pod redakcją Stanisława Tomaszewskiego — Czcionkami Drukarni Mieszczańskiej Stanisława Tomaszewskiego Kraków, Batorego 6. Telefon 1016.

Kilka słów prawdy O Księżach.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Administracya „Ludu Katolickiego“ wysyła za poprzedniem nadesłaniem **200 mk. i 50 mk.** za porto.

Na obecny sezon budowlany

poleca wapno szaliste i do bielenia, najlepszej jakości cement portlandzki, dachówkę ogniotrwałą **Asbit, Eternit, Wiek** po cenach przystępnych z szybką dostawą

FIRMA HURTOWNA

JAN BODUCH

ŻYWIEC, Małopolska Rynek 127.

Na wszelkie zapytania należy dołączyć znaczek pocztowy za 20 marek.

GLEBA DOM HANDLOWO — ROLNICZY —

Kraków, ul. Długa 3, tel. L. 1323

Generalna reprezentacja fabryki maszyn rolniczych

TRZEBINIA T. A.

poleca:

sieczkarnie, młocarnie, wialnie, przystawki kieraty, oraz wszelkie inne maszyny rolnicze. — Sprzedaż wszelkich nawozów sztucznych.

Przedsiębiorstwo elektrotechniczne

BRONISŁAW OPALINSKI

KRAKÓW — Kleparz ul. Krzywa L. 5.

poleca się do wykonania każdego rozmiaru

Instalacji elektrycznych

oświetlenia, motorów, telefonów, sygnalizacji i t. p. roaz kompletnych elektrowni dla miasteczek dworów, fabryk, pałaców, hoteli, will, i t. p. Naprawa i nawijanie przepalonych motorów

Kalendarz polski na rok 1923.

Rocznik 5-ty zawiera: Ciekawe wiadomości o Polsce, o nowych wiarach, i śliczne opowiadania, obrazy z Gdańska i td. Cena 600 M. polecona przesyłka pocztowa 100 M. Kto zamawia dziesięć egzemplarzy, otrzymuje jeden darmo i nie płaci poczty. Odsprzedawcom rabaty. Zamiawiać:

BIBLIOTEKA RELIGIJNA.

Lwów, pl. Kapitulny 7.

Unieważniam zgubione papiery wojskowe Piotr Zamora, Mędrzychów, pow. Dąbrowa

Zgubione papiery wojskowe unieważniam Józef Wiśniewski, Lichwiń, pow. Tarnów.

Żona zaginionego czy poległego w r. 1914. pod Kraśnikiem czy Lublinem Franciszka Piwowarczyka będącego rodem z Wrzępi, powiat Bochnia, prosi pokornie jego szanownych Kolegów z 1. Komp. 13. pułku piechoty byłej armji austrjackiej o prawdziwą o nim wiadomość. Z wdzięcznością zwróci wszystkie koszta i da wynagrodzenie. Katarzyna Piwowarczyk. Wrzepia Nr. 10. p. Ujście Solne, powiat Bochnia.

Zgromadzenie Służebnic Serca Jezusowe utrzymuje dwie szkoły praktycznego gospodarstwa domowego, głównie dla gospodyń wiejskich, ze szczególnem uwzględnieniem szycia, kroju i gotowaniu, w Przemyślu i w Korczynie i szkołę praktyczną dla sług w Krakowie z internatami. Kurs jedenastomiesięczny zaczyna się 3-go stycznia. Bliższych wiadomości udzielają S. S. Sercanki w Przemyślu (ul. Szczytowa), w Korczynie pod Krosnem (poczta i telegraf w miejscu) i w Krakowie (Garncarska 26).

Kuźnia wraz z całym urządzeniem, całkiem nowa, do sprzedania, zaraz. Wiadomość: St. Kania, Rżyska, p. Rzochów, pow, Mielec.

NOWENNA do Sgo Antoniego wraz najnowszemi opisami cudów. Cały dochód na Szpitalik pod w. „Dzieciątka Jezus“ przy ul. Krowoderskiej w Krakowie Cena 250 mk. Do nabycia tamże.

Zarząd folwarku Zassów pod Czarną o. p. loco (Małopolska) poszukuje od Nowego roku trzech dziewcząt do kuchni, drobiu i trzody. Pensja miesięczna 7 tysięcy i 1 ubranie rocznie.
Wymagane świadectwo moralności z parafji.

Na Gwiazdkę

na podarunki dla młodzieży, nadaje się bardzo piękna książka

Władysławy Deszczakowskiej

p. t. „Łazik“

Sześć opowiadań z obrazkami na tle dzisiejszych stosunków.

Do nabycia w Administracji „Ludu Katolickiego“ w Krakowie, ul św. Filipa 17.

Cena 100 Mk. z przesyłką pocztową 170 Mk

Dla ciężko pracujących

dla oberwanych i dla cierpiących na przepuklinę czyli rupturę są niezawodne a jedyne w pomocy

Angielskie bandaże

Zamawiając bandaż należy dołączyć miarę nitką w około przez biodra i opisać z której strony i jak wielkie i czy już może opadła w dół? Czy mężczyzna czy kobieta, dziecko? Wiek, zatrudnienie? Cena od 5 do 10 tysiecy Mk. Wysyła pocztą za zaliczką

Bandażysta Polaczek, Sambor.

Nawozy sztuczne

prawdziwą tomasynę marki „Gwiazda“, żużle Martina, superfosfat i inne nawozy sztuczne — dostarcza wagonowo szybko

firma hurtowna

JAN BODUCH

ŻYWIEC, Małopolska Rynek L. 127.

Na wszelkie zapytania należy dołączyć znaczek pocztowy za 50 marek.

BIRETY I PEKTORAŁY

wykonuje, oraz przyjmuje stare

Aparata kościelne

do odnawiania.

„MARTA“

Kraków, ul. św. Jana 24.

SKÓRKI SUROWE

z lisów, wyder. kun. tchórzy, kretów i t. p. kupuje w każdej ilości po najwyższych cenach firma:

Antoniego Trąbki Syn, Skład futer

Kraków. ul. Szewska l. 12.

Szczotki ryżowe, miotły, mydła, krochmal farbki do bielizny pasty, czernidło, sznurowadła niciane, skórzane, biczyska, trzcinowe, baty, knoty, maszynki, lampy ścienne i stołowe, smar, wazelina, oleje maszynowe, poleca **Tomasz Mężyk, Kraków,** najtaniej **pl. Szczepański L. 8.**

Motor ropny Urzus o sile 20-ścia (koni) H. P. całkiem nowy jest zaraz do sprzedania. Adres: Stanisław Mas, Tarnów, Krakowska 31.

Do sprzedania 2 i pół morga pola, Rzędzin k. Tarnowa. Wiadomość: Urząd paraf. św. Rodziny, Tarnów.

Młoda panienka z ukończoną szkołą wydziałową i 2 kursami handlowemi, poszukuje jakiejkolwiek posady. Zgłoszenia pisemne pod Lucińska, Tarnów, kiosk koło dworca kolejowego

Unieważniam skradzioną mi kartę demob. Jan Majka, r. 1896. Krzywa pow. Ropczyce.

Aleksander Wierzchołek, 1896, z Jaszczurowej p. Strzyżów, szereg. 16. p. Art. ciężkiej W.P. unieważnia skradzione mu na targu w Wielopolu zaświadczenie demobilizacyjne

Organista samotny, grający dobrze na organach, poszukuje posady zaraz. Wiadomość: K. Rewera, Sandomierz, z. Radomska.

Unieważniam skradzioną mi kartę tymczasowego zaświadczenia demobilizacyjnego, skradzioną mi w Tuchowie, Stanisław Masiak, r. 1896. Siemiechów.

Unieważniam skradzione papiery wojskowe Michał Cholewjiak, Koszyce wielkie, pow. Tarnów.

Unieważniam kartę demobilizacyjną spaloną. Józef Świętek, Luszowice, pow. Dąbrowa.

Wielkie książki pamiątkowe.

	Mkp
Żywoty świętych pańskich ks. O. Grozesa	35.000
„ „ „ „ Bitchnau	32.000
Gabczyński, Przewodnik chrześcijański	80.000
Bitschnau, Prawidło życia chrześcijańskiego	26000
Hatler, Chleb duchowy 8 tomów — —	28.000
Reiners, Chleb żywota — — — — —	35.000
„ Ofiara Mszy św. w tajemnicach	36.000
Marciniak, Przez krzyż do nieba — —	28.000
Skarga, Kazania i pisma — — — —	12.000
Baczyński, dzieje Polski 2 tomy — —	30.000
Chłędowski, Rzym (Ludzie odrodzenia)	32.000
Łoziński, Życie polskie — — — —	40.000
„ Salon i kobieta — — — —	35.000
Kasprowicz, Dzieła poetyckie, 6. tomów	40.000
Konopnicka, Poezje — — — — —	45.000
Shakespeare, Dzieła 12 tomów — —	55.000
Skarbnica klasyków 14 tomów — —	80.000
Cornisch, świat zwierząt 2 tomy — —	100.000
Chmielewski, Historja literatury polskiej	30.000
Sienkiewicz, Qvo vadis — — — — —	8.000

podane książki są ilustrowane i w bardzo ozdobnej oprawie, każda z nich zamuje 32X28 i 4-8 kg. wagi bez opakowania. Wszelkie książki do nabożeństwa, religijne, belestryczne, śpiewniki kościelne i narodowe, kantyczki, słowniki samouczki języków. Portrety, mapy polski itp, do nabycia, Katalog książek za darmo wysyła:

Księgarnia Jana Mackowa, Rożniatów, Małopolska.

Kupujcie Pożyczkę Złotą!

Redaktor naczelny: Ks. Franciszek Mirek. Odpow. redaktor: Adam Seweryn. — Wydawca: Spółka wydawnicza „Lud katolicki“ Stow. zarej.
Czcionkami drukarni „Głosu Narodu“ w Krakowie pod zarządem Romana Ferka.